

**Algemene Raad in samenwerking
met Sectorraad Kunsten en Erfgoed
en Sectorraad Sociaal-Cultureel
Werk
29 januari 2018**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de bovenlokale cultuurwerking

Zoals voorzien in het decreet van 18 november 2016 houdende de vernieuwde taakstelling en gewijzigde financiering van de provincies worden de culturele bevoegdheden van de provincies met ingang van 1 januari 2018 overgedragen aan de Vlaamse Gemeenschap.

Van meet af aan heeft minister Gatz aangekondigd een ‘warme overdracht’ voor te willen staan. Het decreet betreffende de bovenlokale cultuurwerking vormt een cruciaal element in deze overdracht en moet, bij zijn inwerkingtreding in 2020, het sluitstuk van de transitieperiode vormen.

De SARC werd eerder gevraagd om een informeel advies te formuleren bij de werkteksten voor het decreet. Dit informeel advies werd op 13 november 2017 aan de minister bezorgd. Volgend op de eerste principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet door de Vlaamse Regering op 22 december 2017 formuleert de SARC nu zijn formeel advies. Dit advies kwam tot stand na een bespreking in een bijzondere werkgroep en in de sectorraden Kunsten en Erfgoed en Sociaal-Cultureel Werk. De Algemene Raad keurde het advies goed op 29 januari 2018.

Algemene appreciatie

Vooreerst wensen de leden van de raad hun appreciatie uit te spreken voor de gefaseerde werkwijze waarbij ze in een vroege fase van de beleidsontwikkeling een eerste advies konden geven, dat vervolgens, op basis van de definitieve teksten, verfijnd en aangevuld kan worden. Het staat de raad voor dat deze werkwijze bij alle betrokken partijen voor een sterker draagvlak en een grotere tevredenheid kan zorgen.

De SARC is algemeen positief over het voorontwerp van decreet. De uitgangspunten en de doelstelling liggen in lijn met de beoogde resultaten in het (bovenlokale) culturele veld. De raad onderschrijft het principe van de transversaliteit en gelooft dat het decreet een evenwichtig instrumentarium kan zijn voor de ondersteuning en verdere ontwikkeling van een duurzame bovenlokale cultuurwerking in Vlaanderen. Deze aandacht voor transversaliteit mag echter niet ten

koste gaan van de aparte disciplines. Ook een bovenlokaal project binnen één specifieke discipline moet nog steeds zijn plaats kunnen vinden binnen dit decreet.

Het verheugt de raad te kunnen vaststellen dat de meeste elementen van zijn informeel advies een vertaling vonden in de voorliggende teksten van het decreet en/of de memorie van toelichting. Met betrekking tot bepaalde onderwerpen, zoals bv. het streekgericht bibliotheekbeleid, wordt een separate aanpak in het vooruitzicht gesteld. De raad acht het noodzakelijk dat hier snel duidelijkheid over komt.

De beleidsprioriteiten waarnaar in artikel 8 wordt verwezen vormen ontegensprekelijk een nuttig kader voor de uitvoering van dit decreet. De raad vindt het evenwel opmerkelijk dat deze prioriteiten niet worden meegenomen als richtsnoeren voor de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS). Dezelfde bemerking geldt voor de functies en hun relatie tot de IGS.

Aangaande de IGS en de regisseursrol die hen wordt toebedeeld, merkt de SARC op dat de structurele ondersteuning voor deze samenwerkingsverbanden beperkt wordt tot louter regie. De IGS hebben bijgevolg geen ruimte om een eigen structurele werking op te zetten. Dit kan leiden tot hiaten op het terrein ten aanzien van het huidige bovenlokale aanbod (bv. vanuit cultuurcentra met streekgerichte opdracht) vermits niet alles zal/kan opgevangen worden binnen de (meerjarige) projecten.

Nog met betrekking tot de beleidsprioriteiten stelt de SARC zich de vraag, met het oog op de beoogde invoering van het decreet in 2020 en de overgang naar een nieuwe legislatuur, wanneer deze precies bekend zullen gemaakt kunnen worden. Dit kan onder meer van belang zijn voor de afstemming met de beleidsplannen die organisaties voor het lokale niveau bij de start van de nieuwe gemeentelijke legislatuur.

Punctuele opmerkingen bij concrete artikels

Artikel 3

- Artikel 3, 4° en 5, §2, 2°

De Raad acht het nuttig om het sociaal-cultureel werk ook in de tekst van het decreet nader te definiëren, net zoals dat in de memorie van toelichting is gebeurd en meer bepaald door de volgende passage uit de memorie van toelichting (p. 18) aan artikel 3, 4° toe te voegen: *het sociaal-cultureel werk omvat zowel het volwassenenwerk, het jeugdwerk als het lokaal cultuurbeleid.*

- Artikel 3, 7°

De verwijzing naar het decreet over het lokaal bestuur voor wat betreft de definitie van een intergemeentelijk samenwerkingsverband komt deels tegemoet aan de bezorgdheid die de raad had geformuleerd in zijn informeel advies. Het decreet over het lokaal bestuur identificeert samenwerkingsverbanden met én zonder rechtspersoonlijkheid. Aan deze laatste kunnen ook andere rechtspersonen van publiek en privaat recht deelnemen. Zo is verduidelijkt dat ook samenwerkingsverbanden met een gemengde samenstelling (dus niet louter samengesteld uit gemeenten) in aanmerking komen voor ondersteuning. Samenwerkingsverbanden van culturele organisaties uit verschillende gemeenten, los van een gemeentebestuur, komen nog steeds niet in aanmerking en dat betreurt de raad.

De SARC meent dat er nog een aantal verduidelijkingen noodzakelijk zijn, meer bepaald aangaande de rol die private partners en middenveldspelers kunnen opnemen in samenwerkingsverbanden met een gemengde samenstelling (dus zonder rechtspersoonlijkheid). Hoe wordt de conformiteit met het Cultuurpact in deze geregeld?

Artikel 12

- Artikel 12, 1°

De raad stelt vast dat enkel rechtspersonen een aanvraag kunnen indienen. De ondersteuning die voorheen vanuit de provincies werd toegekend bereikte echter ook heel wat individuele kunstenaars en feitelijke verenigingen. Deze categorie van aanvragers wordt nu uitgesloten. De SARC vraagt om minstens ook feitelijke verenigingen toegang te geven tot de projectsubsidies.

- Artikel 12, 4°

De raad adviseert deze voorwaarde te schrappen omdat er aldus organisaties worden uitgesloten die bv. een 'landelijke' werking hebben (wat hen uit hoofde van andere decreten soms effectief wordt opgelegd) terwijl zij eigenlijk ook projecten kunnen ontwikkelen en uitvoeren op het bovenlokaal niveau. De bedoelde afbakening mag geen betrekking hebben op de indienende organisatie en haar werking, maar dient daarentegen wel gericht te zijn op het project dat in het kader van dit decreet wordt ingediend. In dit verband verwijst de raad naar zijn advies bij artikel 17, 2°.

Artikel 16

Activiteiten die zich situeren binnen de respectieve werkerterreinen van het Vlaams Fonds voor de Letteren en het Vlaams Audiovisueel Fonds zijn uitgesloten van subsidies via het voorliggend decreet. De SARC begrijpt dat dit kadert binnen het geïntegreerd letterenbeleid en het geïntegreerd audiovisueel beleid.

Zoals ook reeds in zijn informeel advies vermeld, wenst de SARC te benadrukken dat het van essentieel belang is dat er spoedig duidelijkheid is over de wijze waarop de fondsen deze bijkomende taken opnemen. Bovendien acht de raad het noodzakelijk om in een goede monitoring te voorzien zodat kan opgevolgd worden of er geen hiaten ontstaan in de ondersteuning aan projecten in deze specifieke sectoren.

Artikel 17

- Artikel 17, 1°

In zijn informeel advies gaf de SARC reeds aan dat de vereiste om voor een project minimaal twee functies uit te voeren, zoals deze beschreven zijn in het decreet en de memorie van toelichting, een belangrijke hinderpaal kan zijn, zeker voor kleinere organisaties.

De SARC merkt ook op dat de vier functies nu telkens tweeledig zijn geformuleerd. Deze tweeledigheid is in bepaalde contexten ongetwijfeld logisch, maar toch is het niet zo dat beide aspecten telkens noodgedwongen hand in hand gaan. Bovendien versterkt die tweeledigheid van elke functie de bezorgdheid zoals hierboven geformuleerd aangaande de haalbaarheid voor kleine organisaties om aan de voorwaarden te voldoen.

Rekening houdend met bovenstaande opmerkingen wil de raad ervoor pleiten om de functies te ontdebellen en zo tot acht functies te komen, waaruit er vervolgens minimum twee moeten uitgevoerd worden. Op die manier neemt de haalbaarheid en de flexibiliteit voor de aanvragers toe. Dit moet dan ook in art. 19 worden aangepast.

- Artikel 17, 2°

In relatie met zijn advies tot schrapping van artikel 12, 4° stelt de raad voor om deze passage aan te vullen met *'evenwel zonder een weerslag op de ganse Vlaamse Gemeenschap'*.

- Artikel 17, 3°

Aangaande de interpretatie van wat onder de reguliere werking van de aanvragende actor dient te worden begrepen, adviseert de raad om dit verder te verduidelijken in de corresponderende passage van de memorie van toelichting (p. 21). Zo moet bijvoorbeeld duidelijk worden dat de reguliere werking van cultuurcentra en andere spelers met een streekgerichte opdracht niet de facto als bovenlokaal wordt geïnterpreteerd waardoor zij geen toegang zouden hebben tot projectmiddelen in dit decreet.

Artikel 20, 2° lid / Artikel 48, 2° lid

In deze artikels wordt het belang van diversiteit en geografische spreiding aangehaald. Heeft dit aandachtspunt betrekking op de *leden* van de beoordelingscommissie of heeft het betrekking op de wijze van beoordeling? De huidige omschrijving laat ruimte voor interpretatie.

De raad acht het belangrijk dat de beoordelingscommissie kennis en expertise verenigt met betrekking tot verschillende regio's, maar wijst erop dat dit zich niet noodzakelijk hoeft te vertalen in de woonplaats of afkomst van de leden. De vertrouwdeheid met geografische diversiteit kan op vele manieren tot uiting komen.

In verband met de beoordeling wijst de raad op de zware en complexe taak die de leden van de beoordelingscommissie wacht. Zij worden verondersteld een zeer brede kijk op het veld te hebben, met zowel kennis van de uiteenlopende disciplines als van de hierboven vermelde geografische diversiteit. Het is daarom belangrijk dat de leden van de beoordelingscommissie goed ondersteund en omkaderd worden door de administratie. Een verdere uitwerking van het beoordelingsstelsel is noodzakelijk.

Artikel 40

De looptijd van de werkingssubsidie voor de IGS werd aangepast van 4 naar 5 jaar. De raad pleit voor een periode van 6 jaar naar analogie met de gemeentelijke legislatuur en afgestemd op de beleidsperiode van de intergemeentelijke onroerend erfgoeddiensten en de cultureel erfgoedcellen.

Artikel 46

De werkingssubsidie voor een IGS is niet te combineren met een projectsubsidie. IGS'en kunnen evenwel verschillende deelwerkingen omvatten. Indien een IGS structurele middelen ontvangt, dan kan binnen dezelfde IGS voor bv. de erfgoedcelwerking geen projectsubsidie meer worden aangevraagd, hetgeen een hiaat creëert. Aan de cultureel erfgoedcellen is echter in het vooruitzicht

gesteld dat er dynamische ruimte zou zijn in de vorm van projectsubsidies binnen dit decreet¹, maar dit artikel sluit alvast erfgoedcellen binnen een ondersteunde IGS uit. Dit wordt bovendien bevestigd in de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet (p. 9). Er is dus een tegenstrijdigheid tussen de respectieve memories van toelichting. Deze uitsluiting werkt bovendien bestuurlijke verrommeling in de hand, want het oprichten van een nieuwe IGS wordt financieel voordeliger dan het clusteren van werkingen binnen één IGS.

Samenvatting

De SARC is algemeen positief over het voorontwerp van decreet. Hij formuleert evenwel nog enkele algemene en punctuele bedenkingen.

De transversale focus is belangrijk, maar mag niet beletten dat ook specifieke disciplines aan bod komen op bovenlokaal niveau.

Aangaande de projectsubsidies bepleit de raad een uitbreiding van de beoogde begunstigden met feitelijke verenigingen. Voorts is er nood aan een goede monitoring van de afstemming met de culturele fondsen. De raad bepleit ook een ontubbeling van de functies (van 4 naar 8) met behoud van de voorwaarde dat een project telkens minimaal 2 functies integreert. De beoordeling van de projectaanvragen zal een complexe afweging inhouden en vereist een goed uitgebouwd systeem. De raad vraagt hier extra aandacht voor.

Met betrekking tot de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS), vraagt de raad om verduidelijking van de betrokkenheid en de rol van private spelers. Er moet ook aandacht zijn voor meer dan enkel de regierol. IGS kunnen immers ook andere (sectorspecifieke) activiteiten integreren, zoals bv. de erfgoedcelwerking. Dit moet mogelijk blijven en zelfs gestimuleerd worden om versnippering en verrommeling te vermijden. Om deze bredere benadering van de werking van de IGS te realiseren, zou het logisch zijn een brug te slaan naar de beleidsprioriteiten en de functies, die nu enkel gekoppeld zijn aan de projectsubsidies.

Namens de Algemene Raad,
Luk Verschueren, algemeen voorzitter
Gaëtan Poelman, algemeen secretaris

Namens de sectorraad Kunsten en Erfgoed,
Herman Baeten, voorzitter
Jorijn Neyrinck, ondervoorzitter
Hanne Schuermans/Lieselotte Moortgat,
secretaris

Namens de sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Nai Han Lau/Liesbeth Lemiere, secretaris

¹ Memorie van Toelichting bij het Cultureel Erfgoeddecreet van 24 februari 2017: *Voor regionale rollen kunnen geen projectsubsidies worden aangevraagd. Regionale projecten worden opgenomen in een nieuw decreet Regionaal Cultuurbeleid.* (p.14)